

Szerkesztővel értekezni lehet minden nap 11 és 12 óra között. — A lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény **Margitai József szerkesztő** nevére küldendő.

MURAKÖZ

Előfizetési árak:
 Egész évre . . . . . 4 frt
 Fél évre . . . . . 2 frt
 Negyed évre . . . . . 1 frt
 Egyes szám 10 kr.

Kiadóhivatal:

Fischer Fülöp könyvkereskedése.
 Ide küldendők az előfizetési díjak nyilatkozatai és hirdetések.

MAGYAR és HORVÁT NYELVEN MEGJELENŐ TÁRSADALMI, ISMERETTERJESZTŐ ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.
Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.

A „Muraközi tisztai önszegélyző szövetkezet”, a „Csáktornyai takarékpénztár”, a „Muraközi takarékpénztár” sat. hivatalos közlönye.

Hirdetéseik még elfogadottak:
 Budapest: Goldberger A. V. és
 Eckstein B. hird. irod. Bécsben:
 Schalek H., Dukas M., Oppellik A.,
 Daube G. L. és társaiál és Herndl
 Brünben: Stern M.

Nyitár petisora 10 kr.

Hirdetéseik indófogasan számítattak.

Munkás-előadások.

Előbb Békésben, majd Csongrádon, most a szabad hajduk között, majd a dús-gazdag Bánságban, legutóbb Tolnában szociális tünetek merültek föl. Magyarország a szellemi epidemiának Európát járó veszedelmét el fogja kerülni, ha az ember-szerető, humanus társadalom összefog. A templom és iskola fontosságát hangsúlyozzuk, melyek nem lesznek kicsiny csónakok, mert nálunk a társadalmat viharokkal fenyegető helyzet nem lesz.

Miként a filloxera látatlanul, de folytonosan terjed egyre nagyobb mértékben veszi hatalmába nálunk is az embereket. És miért? Nem valami rettenetes, igaz szociális okokért, hanem nagy részben azért, hogy a kézi munkásnak az ő pihenése idejét egy érdekeit szívében viselő társadalom nem irányítja.

Óhajunk a megyében, városunkban, hogy a közművelődés emberei indítsanak akciózt a munkás előadások érdekében. Ez a legfontosabb eszköz a társadalmi és szociális ellentétek békés kiegyenlítésére. — A filantropia munkaszünetet biztosít a kézi munkásnak törvényileg, a pihenő munkás fenntartás nélkül át van szolgáltatva a költés és káros szórakozásnak: ma idősebb mint bármikor hangsúlyozni, hogy a

közélet vezérbereinek, a honorációroknak, ügyvédek, orvosok, lelkészek, tanárok és tanítóknak össze kell fogni, öntudatos akciózt kell kezdeni, hogy minden vasár- és ünnepnapon a kézimunkás és földmives gondosan előkészített, vonzó, népies nyelven irt, vagy előadott szellemi táplálékot nyerve, hogy apránként kedvelje meg a nemesebb szórakozásokat, terelődjék figyelme a munka becsére, a szorgalom és ész hatalmára, a különböző ismeretágak mezejére, hogy tisztuljon feltogása, oszoljék balvéleménye és tanulja meg a társadalomban a munka becsét.

Mi nekünk népirodalmunk nincs. Az állam a jó könyvek kiadását beszüntette, mert nem tudott konkurálni a ponyva irodalmával. Jókaival élén a legillusztrisabb emberek álltak össze, hogy a néplél megszerettetik az erkölcsös, magyar irodalmi munkát, mindhiába. — Okozta a terjesztés módja, a vásári ponyva selejtes, férczmunkait és czégeres erkölcstelenségét szintén csak ponyvát lehet ellensúlyozni. Ez az oka, hogy a Szt. István társulat jó könyvei sem terjedhettek úgy el, a mint azt igényelhetnék. Pedig a munkás felolvasások mellett egyenrangú tényező az olcsó könyv is. A könyvkérdés azonban nem rajtunk múlik, ellenben a munkás-előadások teljesen a társadalom mulasztása folytán késnek. Pedig a hol a munkás-előadásokat ügyes, szakavatott

férfiak vezetik, ott a jó hatás szemlátomást mutatkozik. Társadalmi, erkölcsi, sőt politikai hiányokat áthidal, többet ér mint száz kötelező munkaszünet. Benne megszünik az elégedetlenség s a hangos szavú, félelmes fenyegetőzések hátrább vonulnak.

Tehát rajta! Ne engedjük elveszni az időt. Az ipartestületek vegyék föl eszménk fonálát, vonják bele a szükséges tényezőket: szép dolgot, mivelnek, mely elsősorban az ő feladatuk és ha elmulasztják, félreismerik kötelességüket.

Különfélék.

Kinevezés Cziznek István okl. tanítót, a Muraközvi. hegykerületi állami iskolához a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur rendes tanítói névezte ki.

Áthelyezés Kercsmár Dénes csáktornyai járásbírói irnokot az igazságügyi miniszter a nagy-kanisai kir. törv. székhez helyezte át.

Körjegyző választás A hodosáni, elhalálozás folytán üresedésben volt körjegyzői állásra e hó 23-án három pályázó közül Kisfaludy Gyula helybeli aljegyző választotta meg 54 szótöbbséggel.

A szomszédságból. A magy. kir. kereskedelemügyi miniszter urhoz a varaszdíak azzal a kéréssel járultak, hogy nyáron va-

A „Muraköz” tárczája.

Utazás Horvát-Szlavonországban.

Irtá: Gönczi Ferencz.

— Folytatás —

Nálunk egy közepes nagyságu tölgyfa 10—12 frt, ott a legvastagabb tölgyfa is megkapható 5 forintért.

Ezen összehasonlításból láthatjuk, mennyivel könnyebbek ott a megélhetési viszonyok egy földmivesté nézve, mint nálunk.

Nálunk, Dunántul a sok és igen nagy területű uradalmi birtokok s főleg a majorátusok, mint lekötött birtokok a szaporodó lakosok földszerezésének s terjeszkedésének gátat vetnek; a földet itt ott annyira elapróztatnak, hogy a legnagyobb szorgalom mellett is csak nélkülözésekkel lehet rajtuk a szegény földmivesnek megélnie. A föld folyton drágu, nehezebbé válik a szerzés. Ékörülmények késztetik népünket a kivándorlásra. Az egyéniségre s fajára büszke magyar embernek el kell hagynia szeretett hazáját s idegenbe az általa eddig lenésett, semmibe vett horvátok közé kell települnie, hogy megélhetését biztosítsa.

A kivándorlás Horvát-Szlavonországba még nem szűnt meg; ellenkezőleg: mindinkább nagyobb mérvet ölt.

Muraközből is folyton szalángoznak ki. Ha magát a népet kérdezzük meg, hogy miért hagyja el szülőföldjét, azt feleli: »Ejfel!

nappal dolgozom, gyötöröm magamat s nem bírok semmire sem menni; örülök, hogy megélhetek. Ha azt, a mim van eladom, ott azért a pénzért annyit vehetek, hogy jól megélhetek s szereszhetek is. Ott is az a nap süt rám, a melyik itt.»

Muraköz délnyugati részéből, mint a mozgó-lások jelzik, a közel jövőben jelentékeny számban fognak kivándorolni.

Ez a kivándorlással szemben eddig tehetetlenül állunk. Lebeszélni a népet e tekintetben nem lehet. Segítség, a mivel a kiköltözés ellen-súlyozható volna, eddigellé nincs, tehát bele kell nyugodnunk.

VII.

További utamat Szászektől Bródig vizen óhajítottam megtenni, de a Dráva vizállása ez időben igen alacsony lévén a gózhajók nem közlekedtek, ennél fogva a mintegy 40 kilométernyire fekvő Novszkát, hol vasutrá ültem, kocsit kellett fogadnom.

Oszejkovától keletre a vidék már dombos. Utunk Szarió és tovább a Pounj hegyespartok déli nyulványain vitt.

A vidék mindeadt termékeny. Nagy területet fekszenek parlagon, sok az erdőség s terjedelmes legelők vannak. Itt-ott egy-egy csoport ciganykaravánt láttunk az erdő szélén. Kolompárok, magyarán üstös ciganyok voltak, kik a vidéken igen sokan vannak. — Nem esoda: jó világuk van. Fa, legelő elég van; tüzelhetnek s bátran legeltethetik lovaikat. Meg is látszik rajtuk a jó mód: szép lovaik, festett koleszlijuk van s maguk is igen jó színben vannak. — A néppel barátságos viszonyt tartanak s a nép állítása szerint a lopást sem gyakorolják.

Gracsonicza és Repusnicza laházás és fatornyos (erre van a fatornyosok hazája!) kis

községeket elhagyva Kutina mezővárosába értünk. Kutina magyarul bira. Ez elnevezés helyrajzi vonatkozásból való származását bizonyítja az itt és vidéken lehetősök sok bira, mely erre alma nagyságra nő s nagyon termékeny. — Kutina járási székhely, melyben járásbíró is van. Itt is jelentékeny számu magyar él s kereskedők egy része beszél magyarul is. Kutinán egy ideig pihentünk. Ez idő alatt több szomszgyólt kivándorolt magyarral beszéltem, kik ide betelepedésükre jöttek be. Elkérdezgettem tőlük. Kivándorlásuk oka a szegénység, de némelyek, kik otthon is megélhetek volna, egyedül szerencse próbálásból hagyták el szülőföldjüket. »A komám és szomszgyóim kigyűttek, hát, mondok, én is utának mőnök,« mondta egy élemedett koru volt somogyi ember.

A szerencsevadások között persze izraelita is sok van. A mely községben eddig bolt vagy keresma nem volt, ott rendszeren magyar zsidókat találunk. — Kutinán ott létem alkalmával épen zaidópap választás lévén, a vidékről bejött zaidóságnak mintegy felét magyarul hallottam beszélni. A pályázó rabbik is magyar születésűek voltak.

A Kutinától keletre folyó Ilova patakon és Husszain községeken átmenve, Pozsegegyébe, tehát Szlavóniába értünk.

Szlavonia! Valaha magyar föld volt, Magyarország közvetlen része!

A régi Tótországot (Szlavóniát) valaha a mostani Varaszd, Körös-Belovár és Zagrabmegye képezte. A valóságos, u. n. ő Croatica (Horvátország) a Száván tul, a Dalmát tengerparton fekvő s melyet Verbőczy »Corpus Juris« emlit, a 15-ik században már török birtokká lett. A mostani Horvátország csak a nevé ő örökölte a réginek.

sár- és ünneppnap délutánjain a szomszéd topliczai állomásig két különvonat indittak. Itt ugyanis a szépsézetű egyesület Varazsd város segítségével már a múlt évben szép mulatóhelyet, parkot és vendéglőt létesített és a varazsdiak ezt a mulatóhelyet óhajtják hozzáférhetővé tenni. — April 15 én a varazsdiak 135 biciklistát várnak reggeli-re, akik Bécsből Pettau, Varazsd és Zágrábban keresztül Konstantinápolyba bicikliznek. — Honvédlóvak eltartására Varazsdon april hó 14 és 15-én adtak ki a vállalkozóknak. Kiadatik 17 ló, a vállalkozó vagyoni állapotát kitüntetett községi bizonyítvánnyal felszerelt kérvények a harmadik század parancsnokságánál adandók be.

A szűk-egyesület választmányja folyó hó 22-én ülést tartott, melyen jelen voltak: Morandini Bálint elnök, Czvetkovic Antal, Bencsik Ferencz, Neumann Albert, Neumann Simon, Prusátz Alajos, Salon Péter, St. ahia Károly, Szeivert Antal választmányi tagok. Elnök jelenti, hogy a városhoz beterjesztett Schulegtől Sáfránig készítenél gyalogjáró költségtérvezet, melyben kérelmezte, hogy a város járuljon a költségekhez egyharmad részszel; az illető háztulajdonosok szintén egyharmad részszel, mely utóbbi részt a város lenne szives az illető felelő beszédni. A város hajlandó a munkálathoz azon összeggel hozzájárulni, melyet eddig is a gyalogjárók fenntartására fordított. Ez évben azonban az egyesületnek több segélyt nem nyújthat, mert az évi költségvetésből főlvéve nincsen. Azt azonban a város nem vállalja magára, hogy a háztulajdonosoktól a rájuk eső egyharmad részt beszéddel, mit jelenlevő városbíró mindjárt indokolt. Ezek folytán hosszás eszmecsere után elhatározták, hogy miután vannak olyan háztulajdonosok, kiktől a rájuk eső egyharmad részt beszéddel nehéz volna, s miután a város sem adhat az évben a költségvetés keretén belül 456 frtnál több segélyt a az egyesület nem rendelkezik olyan összeggel, hogy a legutóbbi választmányi ülés által elfogadott munkálathoz teljesíthetné; ennél fogva ezen határozat akként módosították, hogy a gyalogjárók csak Schulegtől Hamppammerig és a szemközti levő oldalon a még hátra levő rész készítenék el teljesen

Rosenbergtől Sáfrán házáig pedig csak egyszerűen feltöltetik. A gyalogjárók mellé fák ültetnek. Fásítandó lesz még a Gabonater is, továbbá, ha a háztulajdonosok hajlandók a költségekhez hozzájárulni, akkor Schuleg, Strahia és Sonnenberg előtt is elkészítenék a gyalogjáró.

Száz év előtti hírek A Bécsben 1790. február 3-án megjelent „Magyar Kurirban“ olvassuk a következő híreket: „Pozsonyból az iratik, hogy egy napon sem jó fel az Isten egére ollyon, mellyen Reklutákat ne vinnének ott keresztül. — Azon Barkó község Huzsárja Kinitis, kiről már ezelőtt való Lovelünkben emlékeztünk, hogy egyedül 3 Törököt fogott, s mind a 3-mat bé-is vitte fogva Bukarestbe, ezen vitézségért emlékeztető pénzt nyert. — Zágrábból, Jan. 19-dikén azt írják, hogy 14 napok alatt 2500 lisztrel terhelt szekerek rakodtanak itt le. Itt is 18-dik Jan. vala a közönséges Vármegye gyűlése, hol a Bán Gróf Balassa Ur 6 Exellentziája egy igen érzékenyítő beszédet tartván előre a Statusok előtt, midőn ezen beszédjében 6 Felsőlegének azon kegyelmes ígérteletét jelenti, mely szerint Ország-gyűlést kívánna tartani némely érzékeny jószívű Haza fiaknak teli telt Göngyvel a' szemek, és így kiáltának fel: Éljen második József és Gróf Balassa! s t. — A Nádmeznek — vagy ugynevezett Czukornak a' külső-országokról való behoztatására, egy Jan 21-dikén költ Felsőleg rendelés által egészen megtiltatott Erre nem sok szüksége volt eddig is a' mi Házunknak. A' a kiss-aszszonok reggel tejet ihatnak kávé helyett, ha pedig kávé akar-nak inni igyák szin mézzel — e' még egészségesebb — a' Férfiak pedig Szilvapalinkát 's füstös szalonával felelőkömölhetnek — ettől a' fogok meg nem fekedetik. — A' mult esztendőben a' Szent Mihály Vásáron Debreczenben egy 500 forintos Banko tzedula találtatott Debreczenben; azért a' ki azt megtudja bizonyítani, hogy övé volt, az Arvával egyesült Liptó vármegyéhez folyamodjék. Nem nagy hité ez Izraelben? Az maga, ki ezen 500 frtos tzedulát találta, viszsza akarja adni annak, ki azt elvesztette. Ennek a' legjobb szívű kereszténynek közzöli kelletik lenni — Az Alvinczi Magyar Gyalog-

serge is 24-dikén Januáriusnak ki-indult Belgrádból, de hová szándékozik nem tudjuk. — Azt olvasom egy levélből, hogy már Belgiumban 47 Anglus familiák telepedenek meg; kik a' kereskedést és más kézi mesterséget folytatnak. — Az Anglus egy szomszédjának 24 ezer népre való minden-féle tegyvert ajándékozott kész pénzért. — Azt írják Jász városából: »De hogy van valami a' Békességből? Potemkin maga-is Pétersburgba ment egy néhány napokra.

Vigasz album Az alföldi inségek száma-ra megjelent diszes és nagy elismerést nyert Vigasz album megjelent és 1 forintért kapható Fischel Fülöp (Strausz Sándor) könyvkereskedésében.

Haldózás. Özv. Zozolli Mária csáktornyai birtokos és háztulajdonos e hó 24-én Grácban ahová orvosi tanácsot ment kérni, 83 éves korában elhunyt. Az örök világosság fényeskedjék neki!

Baháné dala legszebb 102 magyar nóta: Dankó Pista, Farkas József, Horváth Fábán, Loviczky Aladár, Mócay László, Palotássy Gyula stb. eredeti dalaiból. Ára 1 frt 50 kr.

Küry Klára daloskönyve 104 oldalos diszes dalkötet, az 1895. év legdivatosabb s a népszínház deszkáin diadal aratott legszebb repeoir darabjait tartalmazza. „Küry Klára daloskönyve“ tartalmaz 35 magyar népdalt, az 1894-95. év termékeinek színét javát, továbbá Abt, Becker, Brahma, Charmichael, Kücken, Mayer Hellmund, Nessler, Rubinstein, Schubert, Taubert stb. hírneves dal szerzők legszebb s legelterjedtebb műdalait magyar szöveggel s Küry Klára legújabb couplet és chansonjait — A nagyhiú művész legújabb fényképével s aláírásával díszített remek kötet ára 2 frt. Kaphatók Fischel Fülöp (Strausz Sándor) könyvkereskedésében Csáktornyn.

Az anyakönyvi kerületek beosztása megynkben a közigazgatási bizottság javaslata szerint általános körjegyzések szerint történnek. A kerületek száma az egész megyében 119. Mura-közben önálló kerületek: Legrad 2798, Periac 3886, Alsó-Domboru 3341, Kotor 3611, Muravid 2082, Muracsany 3202 lelékszámmal. — A többi kerület székhelyei, a csatlakozó községeket és lélekszámokat a következőkben mutatjuk ki: — A csáktornyai járásban: 1) Csáktornya, Zala-Ujvár, Dráva Szent Iván, Nyírvölgy, F. Pusztafa, Felső Vidalfalva, Száskó, Jánosfalva, Szent Iona, Dráva Szt. Mihály, 8425; 2) Dráva-Vasárhely, Zrinyifalva, Dráva Obid, Edeskut, Egerzeg, Nagy-falu, Tótfalu 3968; 3) Orség, Belicza. 2649; 4) Botoranya, Mura Silyvágy, Ferencfalva, Mikófa 2745; 5) Mura-Siklós, Kristófalva, F. Királyfalva, Mura Szt. Kereszt, Bánayvár, Zsedény 2731; 6) Mura Szerdahely, Rétház, VII. és VIII. hegykerület 3557; 7) Mura Szt. Márton, Mura Nyírad, Hétház, Lapány, Tündériak, Nemes Bükköd, Györgyike, Majorlak, Ormos, Békásd, VI. hegykerület 2891. 8) Stridó, I. II. III. IV. hegykerület, Erzebelak, Murafüred, Gáborvölgy, Rác-kanizsa, Ligetfalva, Határör, Végfalva, Magyaród 5467. 9) Felső Mihályfalva, Zala Bárdos, Károly-szeg, Delejes, F. Domboru, Mártonhalom, Hát-vezér, Turzövölgy, Királylak, IX. hegykerület, 1953. 10) Dráva Osany, Cserenyés, Miksavár, Dráva Magyaród 1536. 11) Vizi szent györgyi körjegyzésből alakított anyakönyvi kerülethez tartozó községek: Nyiresfalva, V. hegykerület, Gyümölcshegy, Gyümölcsfalva, Mihályfalva, Kne-zovecz 2754. — A perlaki járásban: 1) Szent Maria, A. Mihályvezec 3066. 2) Draskovecz, Cauhovecz, Oporovecz 2168. 3) Hodosán, A. Hrácsán, Turcsicse, Dvorcicse, Palinovecz, Túske Szt. György, A. Pusztakovecz, Cauhovecz 4550. 4) Dekanovecz, Domanecze, Novakovecz 3494. 5) Szoboticza, Benkovecz, Jurskovecz, Palovecz, Sztelecz Derzsimorecz, N. és K. Stefanec, Podhreszi, Orehovicza, Vallária 4806. 6) Mura Király-Dráva Egyház 2404.

Itt a tavasz! A virágfakasztó kikelet tuvalata közeledik. Duzzad és feleik a rügy. Ez az időszak, melyről oly találon mondja Madach: „az egész természet mint egy nagy sziv szerelmétől dobog“. Kültészettel teii a tavasz, de nem veszélytelen. Soha olyan könnyen meg nem hü-

Pozsega-, Szerém-, Verőczemegye vagyis a mostani Szlavonia XVI. századig ép oly magyar terület volt, mint akár Győr- vagy Ilevemegye. IV. Béla 1224. és Dénes nádornak 1228-ik évi okiratai tanúsítják, hogy szent István és I. Béla e Szlavoniát csakugyan bírták.

Okiratok után azt is tudjuk, hogy a mostani Szlavoniában már az Árpád-házból királyok alatt laktak magyarok, annyian, hogy községeket is képeztek. A régi hely-és családnevek bizonyítása szerint e Szlavoniában, mint magyar területen otthonos volt a magyar elnevezés s a magyar szó.

E két név: Horvát és Szlavonország, azon oknál fogva, hogy egymással egyes politikai dolgokban, mint határterületi üssékkötésében álltak s idővel, a bonyolult politikai viszonyok mellett a nevek felcserélődtek, a régi Szlavonia a mi nem volt, — most annak nevezetik.

Hevesi Gábornak 1689. évben kiadott „Parvus Atlas Hungariae“ (Bécs, 1689.) a mostani szlavoniai megyéket még magyarországi megyéknek írja.

Horvát- és Szlavonországot a XV—XVI-ik században állandóvá vált török becsapások miatt a védelem egysége s könnyebbésgé végtét II-ik Ferdinánd egyesítette, a mit akkor, Magyarország politikai tehetetlensége mellett, minden ellenállás vagy csak óvás nélkül is könnyen megtehett.

Az 1715. évi 92. törvényczikk törvénykezési s közigazgatási tekintetben Pozsega-, Verőcze-, Szerém és Valkömegyékét viszsza, Magyarország-hoz rendelte csatlólni, a mely törvény azonban tényleg sohasem fogantatott s Szlavonia ma is Horvátország része.

Mig mi helynyugazunk abba, hogy e minden kétségget kizárólag közvetlen magyar területet

képezett 3 nagy megye Horvátország s vissza kapcsolását nálunk egy párt sem követeli, addig a havat ellenzékek programjukba foglaltak Muraköznek Horvátország-hoz való csatlóását, pedig a horvátok egyetlen egy komoly érvel sem hozhatnak fel arra nézve, hogy Muraköz — a jogfolytonosság elvenél fogva — közigyilk Horvátország-hoz tartozóknak volna tekinthető.

VIII. Kutinától Novszkáiig 10 községen haladtunk át. — A pozsegamegyei s mint később alkalmam volt látni, a többi szlavoniai községek is többnyire egy hosszú utcából állanak, melyek két oldalán a házak sűrű, zárt sorokban sorakoznak. A magyar és cseh bevándorlók házai jól megkülönböztethetők a benszüőtt szlavonokétól. A magyarokét tömörit falukról és erős, lépcsőzetes szupputatokról, a csehekét egyszerű, könnyed szerkezetűk; csinoságukról s tisztaságukról ismerhetni meg.

Szlavoniába a legújabb időben igen sok cseh vándorló, kis, mint iparkodó, egyes nép hamarosan jólétre tesznek szert s bizonyos tekintetben civilizizatori szerepet játszanak a szlavoniai parasztság között.

A bevándorlók néhol egészen új telepeket alkotnak, kis, féltreeső birtokukon magánosan élnek. Utamban — az országot mentén — több ily magosan álló magyar s cseh házat volt alkalmam láthatni, melyek körül voltak véve sebtiben ösziatákok mellékeptelűekkel. Körülöttük magyar, cseh leányok vagy fiúk tehettek őriztek, nemzeti dalaikat dudolgtva. Némelyik már „opánkát“ is viselt. (Az opánka délszláv bocskor).

(Vége következik.)

lünk, mint ilyenkor. — Igaz, hogy a meghülés tolyán fellépő köhögés, rekedtség és hurut ma már könnyebben gyógyítható mint régente. Különös sikerrel használható ezen bajok ellen a R é t h y oszabai gyógyszerész által kiszített pemete cukorka. Gyermekeknek is adható. — Kapható minden nagyobb gyógyszerárúban.

Magyar mai számához a Ganz és Társa budapesti vasöntő- és gépgyár részvénytársaság petroleum-motor prospektusa van mellékelve, mit a t olvasóink b. figyelmébe ajánlunk.

C S A R N O K.

Április elseje.

Mint a hogy az angol parlament pingzét hivatalos deputáczió járja hivatalos komolysággal, hogy százados konzervatív musse konfrontálja; ha valyon nem akarják a törvényhozás házát feldurrintani, mint századokkal azeiőt olyan bizosan vette a szokás hatalmába április elsejét a vidám beugratások, a balekek, a jóhiszemű gimlik megtréfálásának nagy napját.

Az ám április elseje! Akármint uralkodik a spleen a megjózanodott századon, apáink naiv, jámbor mulatsága vig tréfára earkal, nem lehetetlen, hogy most valami politikai partuunk ezen a jelentős napon fog programot adni.

Az április elseje nem hazai népszokás, sőt ellenkezőleg, más országokban jobban, elmébb változataiban van elterjedve. E jész Euro: ában divatos. Keletre a keleti kérdés vitte és a mint Bulgáriát az európai haladás viszi, terjed el az április szokás, jóllehet nekik nem Gergely pápa csinálta a kalendáriumokat és a maguk időszámítása szerint éppen 13 napig kell még várni a felültetés vig tréfiára.

Nemcsak a kontinensen, de még a ködös Albion partjain is divatos az áprilisi tréfiás rászedés. Albion férfija ezt a mulatságot »April fool«-nak nevezi és derékül uzoválja. A francia kedélynek és elmésségnek azonban valósággal normacapa van az ő április elsején: az ő »poisson d'avril«-jén. Nincs a felültetés veszedelmétől se ki megmenleve s azt hiszem, ha más nem egy két beulleward lapocska magát a közársaság elnökét is felülteti. Az olasz is vigan van áprilisi elsején az ő calandruoján és hogy a németnek tulontul megvanok az ő Áprilsnarjai, aligha nem mindenki tudja.

Honnét eredt ez áriatlan és kedves népszokás, eddig senki sem tudja. Kétségtelenül az áprilisi időjárásnak egy operettdiva szeszélyével egyrangú szertelen változékonysága, az ő csalfa, hol napsugaras hol fogvaczoglató volta, terjesztette el az áprilisi bolondját. Általános népszokás legálabb bizton ennek köszönhető, ámbátor, hogy a történetből sem hiányzanak a figyelmet érdemlő mozzanatok, a melyek azt igyekeznek igazolni, hogy valami szörnyű figurás kormányintézkedések április elsején suggeráltak ez emberiséget, hogy ezen a napon és pedig kölcsönösen — fel kell egymást ültetnünk

Több neves történetírónk bizonyítja, hogy az áprilisi tréfi eredete igen régi, még a kelták idejéből való. Ezek áprilisi elsején bohó vidám tavaszi ünnepeket ültek. Vezéreket tettek meg nagy ünnepélyességgel, rendesen valami féltékenykedő hadfiakat, a kiknek neveiséges pózolásán kitűnően mu laltak. Elmulván a márczius elseje. a talmi vezéreket kiméletlenül kiakóbboltították és a napokra terjedő zajos tavaszi ünnep e tréfiás detronizálásal fejeztetett be.

Am lehet, hogy a kelták tavaszi ünnepeit elfeledte volna az emberiség és áprilisi elseje nyomtalanul eltűnt volna a vig tréfák világából, ha a XVI. században IX. Károly fel nem eleveníti Ugyanis ezt a famozus és népeit bánulatra ejtő rendelkezést tette, hogy az új esztendő nem április, mint eddig, hanem január elsejével kezdődik: akkor ezt a rendeletet famozusnak találták 1564-ben, míg most igen meg vagyunk elégedve a januári új évvel, különösen ha az új évi borralalók tulságosan nem kívánják zsebbeli készségeinket Mennyivel szerencsésebbek voltak őseink IX. Károly ismert rendelete után! Akkor is szokásban voltak az új évi ajándékok, de a rendelet után az emberek januárban az áprilisi, áprilisen a januári ajándékokkal biztatgatták egymást Szóval, a mint láthatjuk, az áprilisi bolondjának népszerűsítése érdekében igen jelentékeny körülmény szegődött, a miből asután annak világos tudatára is eljutunk, hogy őseink is szerették az ajándékokat elkerülni, ha — lehetett.

H. K.

A bíró előtt.

(Apróság.)

Alig lehet 16 éves fiatal viruló leány s egy ágba fonott hosszú hajában még hosszabb a piros pánllika, a mely a végén illedelmes csokorba van kötve.

Lassanként a felek eloszlanak s mikor aztán nem marad ott senki, elfogódva lép a bíró szobájába és szemérmesen jó napot kíván.

— Adj Isten! Nos, mi hozott ide, mi kell leány?

Verók Julcsa összerenzen s kendőjéből egy nagy, élesre fent kést vesz elő s leteszi a bíró asztalára.

— Ezt a kést hoztam föl maguknak téns ur.

— Hát minek az nekünk te, Vera, — szól a bíró s nézi, ha van-e rajta vérfolt, gyilkoltak-e vele valakit?

Julcsa elpirult egészen a füle hegyéig.

— Minek? Hát a Gyurkás ez a kés, azt mondotta, megöli magát velem ha nem szeretem. Tegnap felejtette nálunk. Oszt otthon nem merem tartani.

És most itt akarod hagyni!

— Itt vigyázzanak rá maguk, té's ur.

— Jól van! A kés itt marad. És legközelebb bezáratom a Gyurkát a miért léged, egy ilyen szép leányt, megöletett, — kedveskedik a bíró.

A szép lány megrebben, mint a fészken fogott madár s babos kendőjének a szélét a szeméhez viszi.

— De — szól töredezett hangon — most már nem akarja...

Nem, hát megváltozott az eszejárása.

— Meg ám!

— Aztán miért?

Verók Julcsa két szép pírba borult arcát eltemeti a köténye sarkába.

— Mert hát, hogy is mondjam, megígertem neki, hogy... hogy... szeretni fogom.

S könnyedén megfordulva, ott hagyta a bíró poros aktái között, hadd csináljon a késsel, a mit akar.

Hitetlenség.

Hiába esküszöl örök szerelmet
Nem, nem hiszek büvös szavadnak.
Nyáréji álmok csalfa fénye az csak,
A melyek ködként szétszakadnak.

Hiába esküszöl örök szerelmet.
A szivem nem hihet tebened,
Csodás vagy, mint a fénylő napsugár,
Melyet a nyirkos éjjel elfeled.

Hrabovszky Lajos.

Midőn a réten...

Midőn a réten elmerengve járok
S nyílnak körül az illatos virágok,
Meggzálja szivem egy mosolygó álom
Az életet oly szépek találom!

Ezer torokból cseng a bájos ének,
A róza csókot ad a kis pillének...
S mintha szivemben is az édes vágyak
Reményekkel csókolódódnának!...

Bródy Albert.

Bérczi hang.

— Heintől. Ford. Sas Ede. —

Száll csöndesen azomoruan a lovag
A mély völgykatonon —
Vajh kedvesem hő karja vár,
Vagy a zordon sirhalom.
Viszhangzik a bérczfalon:
A sirhalom.

Tovább-tovább tör a lovag,
Sóhajt fájót, nagyot:
Nos, hát nyugalom van ott!
Választ a bércz adott,
Nyugalom van ott.

És a lovag arcán köny pereg,
Oly busan csillogó!
Ha nyugalmat csak a sirban lelek,
Ugy nékem csak a sirban jó.
Rá tompán zug a szó:
A sirba jó!

Szerk. üzenetek.

Perlak. M. A jegyzőválasztásról szóló hirt már a mult héten beküldötték, de már későn, aszt csak most közölhetjük. Tudósításait más alkalomkor is kérjük.

Mura-Király. Nekaj za kratak čas. — Jönni fog.

Stridó. A jövő számok egyikére maradt. Köszönjük!

A Magyar Kurirnak egyik száz év előtti szerkesztői üzenete így szól: Ama minden Német Ujságok között nevezetes Nájvidi Ujság itten Bétsben újra nyomtatatik, és sokkal oltsóbban adatik mint az Original; ennek Kiadója hivesges szolgálatját ajánlja a N. Magyar Publikumnak. — A Budai Posta hivatairól egy igy igazított Levelünk: per Oten, a Tokay visszaküldetett illy rá-írással: Gewisserer Ort. Arra keretik ezen Hivatal, nyissa ki jobban a szemit és az igy igazított Levelét máskor Tokajba és ne Bétsbe küldje vissza.

A Tinct. Caps. comp. mindig mint Horgony-Pain-Expeller kérendő és csomagolások »Horgony«-nélkül, mint nem valódiak visszaszántandók.

Felelős szerkesztő:

MARGITAI JÓZSEF.

Laptalajdonos és kiadó;

FISCHEL FÜLÖP (STRAUSZ SÁNDOR)

Š urednikom moći je svaki dan govoriti med 11 i 12 vrom. — Sve pokiljke tiđuce se sadržaje novinah, naj se pokiljaju na ime Margitai Josefa urednika vu Čakovcu.

Indateljstvo:
Kafijara Fisehel Filipova kam se predplata i obnane pokiljaju.

MEDJIMURJE

Predplata cena je:
Na celo leto . . . 4 frt
Na pol leta . . . 2 frt
Na četvert leta . . . 1 frt

Pojedini broj koštaju 10 kr.
Obnane se poleg pogodbe i šal računaju.

na horvatskoj i magjarskom jeziku izlazeći društveni znanstveni i povučljivi list za puk.
Izlazi svaki tjeden jedanokrat i to: vu svaku nedelju.

Službeni glasnik: „Medjimurskega podpomagajućega činovničkoga društva“ „Čakovečke sparkasse“, „Medjimurske sparkasse“, i t. d.

H r a n a.

Sa stojne dele našega tela ssoinjaju voda, belanjkovina, masti i soli. Iz tih nam je telo skup sastavljeno. Time da živimo i delamo iz svih tih materijah danonice veliku množinu naše telo upotřebi i izprazni. Ove izgubljene, potrošene dele je anda s ravno takvim sastojnim česticami treba nadomešćivati

To se sbiva na taj način, da jemo i pijemo. S jelom i pilom primamo u telo si hranljive stvari. Ove stvari potrebne su za uzrast tela za uzdržanje i za osposobljenje za delo. Hranive stvari su one, koje najbitnije sastojne česti našega tela moreju nadomešćivati. Ovakva su čisti belanjek jajeta, mast, cukor, škrobovina, voda.

Viševrstne hranive, stvari sačinjavaju hraniva sredstva. Tak je n. pr. kruh hranivo sredstvo, ar iz belanjkovine, škrobovine slane i vodene hranive stvari sestoji.

Sgodna zmeša spajanjem hranivih stvari podaje hranu. Podpuno hranih samo ona hraniva sredstva mora dati, koja sastojne česti tela — belanjkovinu, mast, uglji ne sastojne, soli i vode zadržavaju.

Ali i ove samo onda, ako su u takvoj formi, da nam želdec more pravititi.

Zato je potrebno hraniva sredstva skuhanjem, varanjem, pečenjem privediti dobro, da se leško moru prekuhati.

Jela i pila dohadjaju nam črez u

želudac. I ovde, kao i u črevih se probavivša, iz njih za uzdržanje, umnožanje potrebna hraniva sredstva u krv se usrcu. Čim brže i lehkeše se koje hranivo sredstvo u krv usrcu, stin se za lehkeše probavljivo zove.

Čim više hranivih stvari zadržava koje hranivo sredstvo, n. pr. belanjkovine, masti, stin je bolje hranivo.

More anda biti jedno te isto hranivo sredstvo vrlo hranivo, ali jako težko probavljivo i obratno

Mléko.

Najpodpunije hranivo sredstvo je mléko. Budući je u njem sva ona hraniva materija, koja je za uzdržanje, uzrast tela potrebna. Mléko je za dete jedino prilžno i u sebi dovoljna hrana

Mléko mora se u čistoj posudi držati, i to na čistom i hladnom mestu. Najprobitačnija posuda za to je porcellan, zgani črep ili cinasta plehnata posuda

Od betežne krave mléko nehasnujmo. Mléko se lahko pokvari. Naročito ako duže vremena i na toplom mestu stoji

Dobro mléko spoznamo po dobrom tekui po tom, ako ga u vodu kapnem, te je dobro mléko, onda mlečna kaplja dole sedne u vodi; dobro je mléko, težje od vode. Na dobro oči-cene nošte kapnuto mléko se nerazide, nego zadrži svoju okruglu kapljavu spodobu. Dobro mléko nadalje je gusto i bele farbe, neje anda rědko i modraste farbe. Med prstmi ga ribajući

spoznamo, je li je mléko mastno (tusto) ili ne.

Méko navadni gustoput osobito u varoštih izkrivljivati, kvariti. Vodu u njm ləvaju, te ga ubiraju; navadno škrobovinu, melju, moždjane, pepelinu i kreidu znadu u njega uměsati. Tak znadu i oću ponavljati osobito gustoću mléka vrhnja. Ove ne samo da vkanljivost počinjaju nego su i zdravju škodljive

Iz mléka zgotavljaju puter i sira.

Puter

Puter zadržava mastne sastojne dele mléka; dobivamo ga iz gustine mléčne kroz mutenje. Puter, osobito friski, vrlo je tečen i lahko probavljiv. K putru kruha jedimo.

K uzdržanju putra potrebito je hladno mesto, da ga držimo u pivnici, ili ga u vlažnu capu zamotavši, postavimo na hladno mesto.

Puter se lahko pokvari. Tomu vre osebita duha odava.

Sir.

Sir dobiva se iz sedjenog mléka. Sir je vrlo hranivi. Polag toga, kak ga iz oranoga mléka zgotavljaju, je lošiji. S neobranoga pak mléka mastniši sir dobivamo.

Mastniši je sir leže probavljiv

Škvarjenoga plješnivoga sira nejedimo.

Jaja.

Med najglaviteše hranivo sredstvo spadaju jaja, koja su u obće vrlo hraniva. Utvrdo kuhana jaja su težje probavljiva.

Z A B A V A.

Dobar odgovor.

Ima na svietu dosta stvari u kojih su ljudi jedan drugomu spodobni kak jajce jajcu i gde se sve razlika stališa i prednosti plemenitom rodu u ništa zgubivaju. Ovak najmoćniji kralj nije bolje, čoviek nego najsiromašniji prosjak a najplemenitiji grof se nije drugač rodil, kak i njegov kmet. A kad pak dojde vrijeme za oditi iz ovoga stranom veseloge, stranom punoga žalosti svieta, onda svetomu otcu papi neide drugač, kak siromaškemu patru kapucinu, ce-aru, kak seljaku a magnatu, kak prostomu soldatu.

Pri nauku i po skolah je isto tako. Tu neima niti grofah niti meštrov, niti dvorskih savietnikov niti seljakov, već samo dijakov, a nagradu nenosi najplemenitiji po rodu, nego vitez znanosti, te čerju dieca visokorodjenih samo onda stališ svojih visokorodjenih roditeljah punim pravom zauzeti, ako budu duševno se boreć sa nauki u prvog glidi stali, te se na taj način prednostih po njihovih pradedih zaslužnih, svojim trudom vriednim izkažu.

Gizdost na plemstvo bez vlastitog plemenitog čovstva i znanosti padne kakti žrtva (aldov) smiešnosti jer ako izbilja učeni i duboko misleći čoviek bi imal stališa poštvavati, tak mora i osobu štovati, to je tak sigurno kak amen u molitvi.

Ja kao prijatelj puka bi, ako ove istine nebi u mojoj spomen-knjigi zlatimi slovami bile zabilježene, i zato se veselim kad jedan neustrajljivi čoviek svieđočanstvo istini dade, kak je to jednoč jedan kućni učitelj (instructor) učinil, kojega pisec ove pripovesti tak dobro pozna, kak telegraf brzobjava ili fiskal juristu.

Nieki kućni učitelj imal je najme jedno grofovsko diete podučavati i pohranjivati, koje medjutim je k-svemu imalo više volje nego k učenju i čednom ponasanju. Dečec je zalibože još od svoje rube ka znal, čiji je sin, pak je mislil, da grofiću se nije treba s-nauki puno glave tretiti. On je anda imal uvijek svoje misli sad pri svojem osleku, sad pri konjeku, sad pri kokoših a onda opet pri jelenih u šumi; a kad je došlo vrijeme za učiti se, onda je bil raztrešen ili osoran, kakve je već volje bi, negda dapače neotedan i grubjanski, jer je mislil da se proti gradjanu čovieku već za rana mora na visoki konj popeti te ga iz visokog dole pospršno gledati.

No ali kućni u itelj je bil muž, koj se nije bojal koprivu i bez rukavice prijeti. A da je bil od onih plažećih i prilizavajućih se ljudih, bil bi svojemu neuljudnomu učeniku okolišajuć najponiznije rekel: „Ako njihova visokorodjenost proti tomu n kaj neima, tak nek mi nedostuju zameriti, ako njim se usudjujem reći, da su jedno malo dečec one živinice, koja med lasi po glavi hodi.“

Ali ovak, kak je već taj kućni učitelj bil, nije dugo zbiral, nego kad je grofić jednoč nogom o pod vudril i na knjigu plunul, odrezal mu je bez oklievanja:

„Oni su vušveć!“

Grofiću se je to rieć činila, kak neđuvena prevzetnost, zato vudri nogom opet o pod, stusuu šaku i kakti rak črteni krikuć: „Stošpon navuč telj, ja sam grof!“

„Istina“ — odgovori posve mirno učitelj.

— „Anda su grofovski vušveć!“

To je bil dobar odgovor! I sad moram još primetnuti, kaj ne je najbolje veselilo i kaj mi daje pravo na misel, da je iz maloga srditka ipak još niešta pravoga postati moglo.

Stari grof najme, otac toga neuljudnog nčenika, bil je na toj plemskoj gizdosti svoga sina posve neđuzan; jer kad se je mali pri njem vrhu grubjauštine svog kućnog učitelja

Priziko se jace po tom pozna, da je u sred i previdljivo: ako rukom stresnemo nesl puce, u slanoj se vodi sedne.

Majca moći je duže vremena začuvati, u pepelu, u peljevini (žagovina), u plevah. Znađu ga i u vapnenu vodu umakati, ili s uljem namazati, i zatim brzo ga zbiravši spraviti.

Meso

Meso sačinjava jedno najpoglaviteših hranivih sredstava za čovjeka. Meso je u obće lahko probavljivo i vrlo hranivo.

Najhranivije meso je od domaćih sisavaca i od ptica, u obće od onih životinjah, koje se s rastlinstvom hrane. Meso od divljih grabežljivih životinjah ne su navadni ljudi uživati, zbog njihove odbojne duhe,

Najbolje je govedje meso, koje je zmed svega mesa najhraniveše. Redovito svetlije farbe i finiše kože marha bolje meso ima, nego temne farbe i debele kože.

Ovcije meso u obće je lahko probavljivo. Manjkavost tu ima, da je odviše tusto te po loju zaudara.

Svinjsko meso dovoljno je hranivo, ali buduć da je redovito tusto, nemore ga svaki želudac lahko probaviti. Ako se osoli, tad se leže probavlja.

Teletina i ovcetina menje je hraniva.

Konjsko meso mnogo ljudih jede. Zdravo hranivo jelo daje, ali ne je tak tečno kak drugo meso.

Od domaćih pernatih životinjah je piscetinja i golubinetina lahko probavljiva, te je hranivo, kak gusetina i puretina.

Divljatina (zec srna- i divje svinje meso) u obće je hraniva i vrlo lahko probavljiva, ali ne je prilično za svaki želudac. Pernata divjac (divja raka, divji golub prepelica, facan i t. d.) lahko su probavljiva te u obće hranivo meso daju.

Ribje meso je u obće hranivo i lahko probavljivo.

Pokvareno meso.

Pokvareno, gnjilo meso, ili crknute živine meso ne jedimo, ar je to pogibeljno za zdravje. Ovakvo se meso niti nesme prodavati.

Pokvareno meso može se spoznati po tamnočrnkastoj ili zelenkastoj farbi i smrdljivoj duhi.

Nesmeje se takve živine meso jesti koja je bila betezna.

Zivinu, koja je u srabu, kehu ili u kužnoj bolesti ne je smeti niti na klavnicu voditi, niti pak tući. Ovakve se imajući porušiti, s dlakom se i s kožom moraju namah zakopati. Ovakve bolesti, od marhe moru na čovjeka preići med najstrahovitijimi mukami neizbeživu smrt prouzročuju, zbog česa i najveću pazku isiskuju.

(Drugi put dalje).

Duša, koja je izgubila svoje telo.

II.

Šebastijanovič vzel je arkus papira i prikeli gori štemplina i rekel je:

— Kak ti je ime, prezime, stališ i čast?

— Zovem se Janoš Luis.

— A tvoja čast, gospone?

— Tudjinec, plemenitaš.

Šebastijanovič napisal je na navadnem formularu s velikimi slovami, samo pri imeu je napravil falingu:

Slavnomu uredu vu Kejensku.

Tudjinec Šavel Juloš, plemenitaš, veli. . .

— A vezda dalje! —

— Piši vse, kaj ti bum govoril! Ja bi rad.

— Ja bi rad . . . kaj?

— Ja bi rad imel svoje telo. . .

— Do vraga! počel je Šebastijanovič i hitil je pero. Ti se zmene norca delaš!?

— Nikakov način, piši dalje! Petdeset forinti za jednu jedinu molbenicu, to je poštna plaća, a kad mi izručiš telo, dal ti budem još petdeset forinti.

Pisar je opet pograbil pero.

Dvadesetoga novembra putoval sam za poslom vu K, putem vu Kejensk. Bila je zima, da je vse pucalo, pati su bili hudi. . .

— Stanil Ne zameri — ja toga nemogu pisati, to se tiče jedne osebe — a osobnosti prepoveda zakon ostro. . .

— Dobro. Piši anda: Zma je bila grozna, i od straha da mi se nezmrzne duša vu telo, i ar nije bilo druge pomoći, to — po svojem već zdavaja običaju, navadi — ostavil sam telo. . .

— Gospone, smiluj se! — zaviknul je pisar.

— Vmiri se i piši dalje, ar kaj sam

mogel drugo večiniti, pak takva navada, kak i sam znaš, nije proti zakonu.

— Je — ali . . . kaj dalje? — zapital je pisar.

Izvoli pisati: Ja sam izletel iz svoga tela, poklam kam sam ga dobro namestil vu kolih. Ja sam ga naimre postavil tak, da nije moglo opasti, pak sam ga privezal remenom za ruke. Na to sam se požuril do najbližešće pošte vu ufanju, da bude i konj, tiran zimom i gladom, došel za menom.

— Moram ti izkreno reći, da si bil jako nepazljiv pri tom.

— Na pošti sel sam si vu zapeček i ogrijal stopil sam si svoju dušu. Čekal sem jednu vuru, kaj bi po mojem računu moral dojt konj. Ja sem odisel vu dvorišće, čekal sem opet jednu vuru, dvé, čekal sem čelu noć, ali niti konja niti tela. Kad je bila zorja, požuril sem se, gde sam kola ostavil, ali tu nisam našel niti kola niti tela. Siromašno telo je prez sumnje zbog droncanja kolah podo zla boga zlom putu opalo iz kol i tak dospelo sudcu vu ruke, a konj je za drugimi kolji odisel bog zna kam. Ja sam izpitaval zabadava tri čele dane, i zeznal sam na zadnje, da je sudcija vu Kejensku razglasila, nek bi se javil vlastnik nekakvoga tela. Ja anda molim ovim slavnu gospodu, da mi da, gore rečeno telo, ar je ono moje. Nazadnje molim isto gospodu, da mi telo prvije deneju vu hladnu vodu, da se odmrzne. Ako bi se istu telo padom i zbog zime vu čem pokvarilo, to molim doktore, da ga na moj račun vraćuju. To vse potvrđujem, kak to i zakon potrebuje svojim podpisom.

— Anda dobro . . . dojdi i podpiši.

— Da podpisem? To je lahko reći! Ali ja nemam svoje ruke! Im one su mi ostale kod tela. Podpiši me uz opazku: vu pomenkanju lastovitih rukah. . .

— Né, oprostí odgovoril, je Šebastijanovič, ti iščeš od mene preveč Zakon prepoveda, da se prijamljeju molbenice, koje nisu prema propisanom formularu slozene. Ja se moram svojem uredovnem poslu držati reda, pak te nemogu podpisati, nego uz opazku, da ti neznaš čitati ni pisati.

— Kak hočeš — samo podpiši!

Pisar je podpisal: „Ar molitelj nezna pisati, podpisal sam ga ja na njegvo molbu“ i. t. d.

— Hvala ti ljepa Ivan Šebastijanovič! . . .

pružil, a plemeniti grof sve kak je bilo saznal, napisal je isti hip rčenomu učitelju list, u kojem mu je lepo zahvalil za strogu disciplinu nad njegovim sinom, a listu priklopil je banjku od sto forintih za dobar odgovor na nepromišljenu grubjanštinu. —

Nije malenkost.

Dva vinski trgovci bili su si susedi tak, da su njihova dvorišća jedno na drugo graničila a u sredini je bil jedan zdenec za obodvoja dvorišća. Jošće njihovi starci su toga zdenca valjda skupa načiniti dali, te ga na granici izkopali tak, da je polovica istoga bila na jednom, a druga polovica na drugem gruntu.

Kak više krat, tak se i sada mešoviti dvemi vinskimi trgovci porodí svadja radi dvorišća, jer da je tobož dobar komad istoga si on drugi prisvojil — ovak je najme prvi tvrdil, — te drugoga pri sudu tužil.

Tuženi si vzeme fiskalša, koj ga je imal pred sudom braniti, te je ov pričel svoj govor za zdencom, kojega su najme obodva pokojni starci sada živućih i pravdajućih se trgovcov, na medji dali izkopati, te su jedan s jedne a drugi s druge strane istoga rabili.

Tužitelj pak je dokazoval, da je zdenca samo njegov otac i to ne na medji, već na svojem tlu dal izkopati, a posle je istom sada živući susel svoje dvorišće do zdenca razširil.

Tuženoga fiskal sad pričme svum svojum juridičkom znanostjum rečenu stvar razglabati te pričme toga zdenca od prvog temeljnog kamena opisivati i jer se je u tom govoru samo zdenec te zdenec čul, pretrgne ga predsjednik suda u govoru, jer da za tak neznatnu stvar, kak je ovde z'enač, gde se o gruntu dela, je to tobož odviše riećih.

„Kaj?“ — odgovori fiskal — „Zdenec neznatna stvar?“ — Prosim gospodina predsjednika, za vinske trgovce je zdenec glavna stvar!“ — — —

Čudnovati brieg.

Nieki naravoslovac, koj bi sve starine u naravi hotel novimi novimi napraviti, putoval je osobno od mesta do mesta te iskal različite znamenitosti, koje je onda hitro u svoju knjizicu zabilježil.

Dojde i do Ivanščice, gde, kak priča poveda, coprnice imaju svoj sastanak te drže spravlišča i to: na Ivanjsku noć te na polnočku.

Učenjak se uz brdo spinjajuć sastane jednog vuraždinskog dijaka, koj je dole idući u ruki imal odprtog Xenophona ili Demostena — neznam prav — te je im njega čital, jer akoprem je pri profesoru Jurmču na stranu, zato ipak na maturi, koja ga u Juniu čeka, nerazmu sale. —

Anda dijak čitajuć i prevadajuć olinthičke govore, dodje do stranjskog učenjaka, koj se odmah šujim u razgovor pusti, misleći na taj način od Ivanjščice još više saznati: „Anda to je ta glasovita Ivanjščica?“ veli proti dijaku. —

„Je, to je“ — odgovori dijak.

„A nebi li mi znali vi koju strašno priču ili događaj, o tom briegu povedati, jer čujem da takovih ima nebrojeno puno“ zamoli učenjak dijaka. —

„O dosta vam ih mogu povedati“ — odgovori dijak — „Evo prije osam dni su ovuda jedan par novovienčanih gore na brieg otišli a natrag nisu nikada došli.“ —

„Strašno le — začudi se učenjak — „Pak kaj se je znjimi dogodilo?“

„No, na drugoj strani su dole otišli“ — odgovori dijak. —

Em. Kollay.

Pobrini se za stvar i gledaj, da kaj prejdi dojde kraju. Ah, nemreš si predstaviti, kak je to strašno kada čovek izgubi svoje telo. Vezda moram iti k mojoj ženi. Naj me zapustiti, budem ti zahvalen

(Drugi put konec.)

Privedil:

Glad Ferencz.

KAJ JE NOVOGA ?

Premenjba ljudstva vu zemljah krune magjarske ljeta 1892. i 1893.

Ovih dnevoj je izdal kr. magj. statistički ured osmu knjigu svojih publikacijah, vu kojem se nahadjaju podatki o premenjbi ljudstva vu zemljah krune magjarske ljeta 1892. i 1893.

Broj sklopljebih ženitbah iznosil je ljeta 1892. — 162.702, a ljeta 1893 ljeta 166.511, t. j. 1000 dušah 9·2 odnosno 9·3 ženitbe. Ovaj je broj vu osmedesetih godinah iznosil 10 procent, anda se je vezda pomenjal.

Broj mješovitih ženitbah iznosil je 1892. ljeta 22.977, a 1893. ljeta 13.196. Broj razpitanjah 1893. ljeta 1339

Zanimivo je, da je prema konfesijam (vjeram) na 1000 ženitbah došlo razpitanja pri rimo-katolikah 0·6, grko-katolikah 1·3, grko-iztočnih (vlahi) 77, — evangelikah, a. k. 22·8, — reformiranih 34·8, unitarcov 100, židovah 14·5.

Broj porodah iznosil je 1892. ljeta 712.608, — 1893. ljeta 758.222 ter zaostaje za ljetima 1886, 1887 1888. Najveći broj porodah izkazuju grko-katolici i rimo-katolici, a najmanjši protestanti i židovi.

Broj zakonitih porodah iznosil je 1893. ljeta 695 261=91.79%, a nezakonitih 62.961 —8.20%. Ovaj se je broj razmerno poboljšal. Po spolu rodjeno 1892. ljeta 365 580 mužke i 347 019 ženske dčce, 1893. ljeta 389·549 mužke i 868 673 ženske dčce.

Na ovom se mestu priobćiti slušbene podatke o porodih i ženitbah, a vezda dodajemo brojke vu pomoru (mrtvih) i prirastu ljudstva vu zemljah krune Magjarske.

Ljeta 1893 vumrlo je 554.941 osoba ili 311 od 1000, s 1892. ljeta 618.765 osobah ili 35 od jezere. P. prćni broj pomora bil je od 1881. do 90. ljeta 32·4.

Prematrajuć odnosaje vu pojedinih delovih zemljah krune Magjarske, te se pokazuje najveći pomor izmedju Drave i srbke granice. Vu Srđmu doziže pomor strahovitu brojku od 52 na jezero, vu varmegiji virovitičkoj 49, vu požeškoj 46. — Slavonija anda nadkriljuje pomorom vse zemlje vu monarkiji. Vu Magjarskoj najmanjši je pomor bil vu erdeljskih varmegijah, gde n. pr. vu fogašaškoj varmegiji vumira 22·1 od jezere. Poprćno vumrlo je vu Magjarskoj 34·6, vu Erdělju 26·3 osobah od jezere.

Po vjerah vumrlo od jezera osobah: rimo-katolikah 32·6, grko-katolikah 30·9, grčko iztočnih (vlahov) 34·3, evangelikah aug. vere 28, reformiranih 29·5, unitarcov 22, židovov 18·5. Med timi bilo je 1892. ljeta 312.705 muževah, 308.060 ženah, — 1893. ljeta 283·081 muževah i 272.860 ženah.

Osobito velik je bil pomor dčce, od koje je više od 30 procent vumrlo izpod jedne godine a 20 procent vu dobi od 1 do 5 godinah. Anda polovica mrtvih odpada ra prvih 5 godinah života, a najljutesi neprijatelj dčce jesu difterija, ospice i škrlat.

Navarni prirast ljudstva iznosil je 1892. ljeta 93 843 ili 5·3, — 1893 ljeta 203.281 ili 11·4 od jezere. Proporcija za ljeto 1892. bila je tak nizka, kak je nisu pronotovali

već 20 ljet, a prirast ljeta 1893. bil je menjši, mora se zaklju ivati, da se pućanstvo usljed vse redkeših porodah vse menje povnaža. Ovaj se pojav medjutim opaža vu cđoj Europi ter se upozoruje, da se bude dalnje padanje naravnog prirasta pućanstva moglo zaprćiti jedino snizenjem pomora.

Cđelokupno pućanstvo Magjarske i Erdělja zračuanano je koncem ljeta 1893. na 15545832 duše, Horvatske i Slavonije na 2.232 303 duše, a svih zemljah krune magjarske na 17,808,544 duše.

Nj. Velićanstvo kraljica Jalzabeta na Krfu.

Njezino Velićanstvo kraljica Jalzabeta stigla je vu subotu vu najbolšem zdravju na Krf, ter se nastavila vu svojoj vili Achilleim Medtmtoga očekuje ondi pohod nadvojvodkinje Marije Valerije i tovaruša joj nadvojvode Ferrea Salvatora, s kojimi bude se povrnula vu Beć.

Njemačka (prajzka) carska familija ne dojde vu Opatiju.

Zadnjih dnevoj čule su se vćsti iz Opatije, da već 29 marcijusa mēseca dojde tam njemačka carica s dčcom, a car Vilim da bi kesneše došel. Medtmtoga telegrafirah su iz Berlina, da vu tamo njih dvorskih krugovih nije nikaj poznato o putovanju carice i cara vu Opatiju.

Zaruki srbkoga kralja.

Čuje se, da bude kraljica Natalija došla mēseca aprila vu Biograd jer da se imadu onda obaviti i preglasiti zaruki kralja Aleksandra s 18 ljet starom prinćesom Sibyllom Hesenskom.

Zaklada kardinala Schlaucha.

Veliko-Varadinski biskup, kardinal Schlauch, stvoril je zakladu (fundaciju) od 180 000 for., od koji se ima 150.000 for. upotrebiti za uredjenje katoličke više gimnazije, a 30.000 for. za podignuće više ženske škole vu Debrecinu.

Novi biskupi.

Papa je vu konzistoriju imenoval nad-biskupom fogašaškim Viktora Mihalyia, biskupom kotorskim Ferenc Ucellinia i biskupom šibenskim Matiju Zannonia.

Izpunjena želja.

Šarosi Jožef vu občini Erdě-Horvát vu zemlinskoj varmegiji nije imel dčce, pak je vruće željel, da bi mogel dojt do odvetkov. Nazadnje mu se je izpunila želja, ter mu je prestesne nedelje rodila žena četvorka, dva sina i dvē kćeri. Sini su odmah vmrli, doćim su kćerke zdrave.

Testament jednoga poets.

Nezdavnja vu Petrogradu preminuli ruski beletrista Nikolaj Semenović Ljeskov ostavil je ovakov testament, kojega vezda preglasuju ruske novine:

1. Moim, da se po moji smrti moje telo na nava usaki na nava razpara i rezultat obdukcije zapisnički ustanovi. Želim, da se ustanove sroki mojeg btega na sru, od kojega sam vnojo trpel, akoprem su doktori dokazuvali, da je moje srce zdravo

Moje telo nek se kaj priprostese i kaj faleše pokopa.

3. Nek se nad menom neobavljaju nikakve ceremonije, a kak bude moje telo

po sekiranju opet prosto opravljeno, na se položi vu raku i ova zapre.

4. Pri sprevodu nek mi se nedrže govori. Ja znam, da je vu meni bilo dosta zla, i da nezaslujujem hvale i šalenja. Gdo me pak želi kudit, nek zna, da sam se i sam kudit.

5. Za mene ne treba zbirati posebnoga groba, to je prez vsake vrđnosti. Još prostim, da mi nigdo nestavlja spomenika, derveni križ bu dosta. Kad i taj ostari, pak ako bu gdo hotel, da ga sameni s'drugim, nek to vćini, ja mu naprē hvalim na spomenku. No ako se neki našel takov čovek, on to znamenuje, da je prešlo vrēme moga spominjanja.

Nebi škodilo, kad od ove prevelike Ljeskovljeve vćdnosti nekaj nasljedili i drugi moderni velikani.

Prirod pšenice.

Lanjskoga ljeta urodilo je po precembi službenih tergovećkih uredah vu jezerah metričkih centih pšenice vu Evropi 184.000, vu izvan evropskih zemljah 129.300, na cđolom světu 313.300. Ova je produkcija od ljeta 1893. postepeno rasla od 251.000 na vezdasnju visnu

Od evropskih zemljah stoji na prvom mestu Rusija sa 44.006, za tim Francezka sa 42.800, Magjarska sa 17.500, Italija sa 14.750, Njemačka (Prajzka) sa 13.000, Španjolska sa 11.000, a ostale zemlje vse s menj-imi prirodima.

Od izvan evropskih zemaljah prvi — i vu obće glavni producent su sjedinjene države severo amerikanke sa 62 000, a za njimi iztočna Indija sa 32.300 tišućah (jezerah) metričkih centih.

Vu posljedinih 11 ljet ipak su Sjedinjene države nazadovala, ar su ljeta 1891 imale maksimalni prirod od 85.000 doćim je Rusija istoga ljeta imala samo 22.000 proizvoda, a Francezka 26.950.

Pokeldob se produkcija pšenice od ljeta do ljeta pomnožava, naravska je pos. ljedica, da čena pšenci i melji pada. Tak je na budimpeštanskim terzišću planjskoga ljeta varirala c na za 100 klgr. od 6 for. 25 kr. do 7. for. 90 kr., ter je koncem decembra minimalno 6 for. 60 kr., maksimalno 6 for. 90 kr., — doćim je najfinejoj melji opala čena 13 for. 40 kr. (1. januara 1894.) na 11 for. 70 kr. (80. decembra 1894.) a najprostesejoj melji (br. 8.) od 5 for. 80 kr. na 5 for. 40 kr.

Poleg svega toga nećtejemo nigder, da bi kruh bil faleši, makar su čene i ostaloga žita kak i melje primjerno pale.

Nekaj za kratek čas.

Pitanje i odgovor.

1. Kam ide vsaki čovek ?

Naprē. Buba, ar ona skodi tak vćsoko, da ju jedne nelen ?

Buba, ar ona skodi tak vćsoko, da ju nemreš videti.

3. Kaj ima čovek na ruki, kad ide vu vana ?

Pet prstov.

Glad Ferencz

ODGOVORNI UREDNIK

MARGITAI JOZSEF

Glavni surednik

GLAD FERENCZ

E rovat alatt közlőtekért sem alaki, sem tartalmi tekintetben nem vállal felelősséget a Szerk

Henneberg-selyem csakis akkor valódi, ha közvetlen gyáramból rendelik — fekete, fehér és színeseket 35 krtól 14 frt frt 65 krig méterként — sima, csikos, kockázott, mintázottakat, damasztot sat. (mintegy 240 különböző minőség és 2000 minta-zatban) sat. póstabér és vámmentesen a házhoz szállítva és mintákat póstaforralóval küld: Henneberg G. (cs. kir. udvari szállító) selyemgyára Zürichben. Svájcba czimzett levelekre 10 kros és levelező lapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintéztetnek. 1

LOTÉRIJA Graz, 23-ga marcisa 1895.
67 39 20 11 14

Gabona árak — Ctena žitka.

1 m.-mázsa.	1 m.-cent.	frt	kr.
Buza	Pšenica	6.20	—
Zab	Zob	5.80	—
Rozs	Hrůž	5.—	—
Kukoricza ó	Kuruza stari		
uj	novi	6.75	—
Árpa	Ječmen	5.50	—
Fehér bab	Grah beli	9.—	
Sárga „	„ žuti	6.—	
Vegyes „	„ změšan	6.—	
Lenmag	Len	10.50	
Bükköny	Grahorka	5.75	—

**VASUTI MENETREND
CSÁKTORNYÁN.**

Indul	Napszaka	Óra	Perca	Gyors-pósta- és vegyesvonat
Kanizsa felé	Reggel	4	39	gyorsv
	Délben	11	39	„
	Éjjel	10	07	postav.
Pragerhof felé	Reggel	5	52	vegyesv.
	Reggel	6	06	postav.
	Délután	4	15	„
Zágráb felé	Éjjel	1	17	gyorsv.
	Reggel	6	50	vegyesv.
	Délután	4	20	„
Varazsdig	Este	10	17	„
	Délben	11	44	„
	Reggel	6	05	„
Bobára Egerszegre	Reggel	6	05	„
	Délután	4	28	„
Érkezik				
Kanizsa felől	Reggel	5	51	postav.
	Délután	4	01	„
	Éjjel	1	14	gyorsv.
Pragerhof felől	Este	9	32	vegyesv.
	Reggel	4	36	gyorsv.
	Délben	11	29	postav.
Varazsdról	Éjjel	9	55	„
	Reggel	4	22	vegyesv.
	Délután	3	50	„
Zágrábról	Délelőtt	11	17	„
	Este	9	30	„
	Délelőtt	8	52	„
Egerszegről Bobáról	Délelőtt	8	52	„
	Este	4	42	„

Hirdetések.

Lukovnak János péküzletében
egy tanonc
azonnal felvétetik.

Hirdetés.

Qglas.

A csáktornyai áll. tanítóképző-intézet szőlőtelepén

**AMERIKAI RIPARIA SIMA
SZŐLŐVESSZŐ**

kapható ezrével 4 frt 50 kraj czárért

Ugyanitt kaphatók jutányos áron jó minőségű 4—6.éves alma- és körtefa csemeték.

703 1—2 Az igazgatóság.

Vu šakovečkoj ors preparandiji moči je dobiti za 4 ft. 50 kr. po jesero komadah

**AMERIKANSKIH LOZAH
(venicje)**

Ordi moči dobiti takaj za fal cėnu 4—6 let stare cepe (jabukove i hruškove).

Ravnateljstvo.

Pályázat.

Kotor rom. kath. iskolánál lemondás folytán üresedésbe jött állandó menedékházi vezetőnöi állásra pályázat hirdettek.

Évi fizetése 156 frt készpénz és 44 frt lakbér fizetés a község pénztárából havi előleleges részletekben fizetve.

Folyamodványok **f. évi április hó 18-ig** főtiszt. **Vogrin János** isk. sz. elnök urhoz küldendők.

Kotor, 1895. márczius 26-án.

Steinauer József,
isk. sz. jegyző.

702 1 1

Vogrin János,
isk. sz. elnök.

Ajándéktárgyak nagy választékban.

POLLÁK BERNÁT

órás és ékszerész Csáktornyan,

Főter, az új takarékpénztári épületben.

Ajánlja dusan felszerelt

**SVÁJCZI ZSEBÓRA-
arany- ezüst- és chinai ezüst-áru
raktárát.**

Ajándéktárgyak nagy választékban

olcsó árakért.

Minden e szakmába vágó javításokat jótállás mellett a legolcsóbban, lelkiismeretesen és gyorsan eszközölöm.

Olcsó árak mellett.

Legjobb szerkezetű svájci zseborák.

F a l i i n g r a o r á k .

Pályázati hirdetmény.

Zalavármegye törvényhatósági közutjainál rendszeresített nagykanizsai és csáktornyai utbiztosi állások az 1890 évi I-ső t. cz. alapján a törvényhatósági közutak műszaki szolgálatának szervezésére vonatkozólag alkotott szabályrendelet 31-ik és következő §-ai értelmében betöltendőek lévén, ezen állásokra pályázat nyitattik.

Ezen állások mindenikével 400 frt évi fizetés, 100 frt évi lakásbér, 10 frt évi szertárbér, 4 frt 80 kr. évi iroda átalány és kilométerenként kiépített utakon 3 frt 30 kr., kiépítetlen utakon 1 frt 65 kr. évi uti átalány jár.

Felhivatnak mindazok, kik ezen állások egyikét elnyerni óhajtják; miszerint életkorukat, egészségi állapotukat, nyelv- és szakismereteiket, erkölcsi magaviseletüket és eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványukat — a közszolgálatban állók hivatali hatóságuk után, közszolgálatban nem állók közvetlenül **Svastics Benó** főispán ur ömértóságához czimezve — nálam folyó évi április hó végéig annál bizonyosabban adják be, mert később érkezett kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

Az utbiztosi állások betöltésénél a kiszolgált altisztek ellátásáról szóló 1873. évi II. t. cz. határozmányai alkalmazást fognak nyerni.

A kinevezés egyelőre ideiglenes, véglegesítésnek csak az egy évi próbaidő és a szabályszerű vizsga sikeres letétele után van helye.

Zala-Egerszegen, 1895. márczius 21-én.

Csertán Karoly s. k.

- Zalavármegye alispánja.

704 1-2

Ezen **Horgony-Pain-Expeller** néven is ismeretes, igazán népszerű házi és ipari 25 év óta legjobb fajtalművelő beépítésű, dörzsolésnek fejenesen bebizonyított kőszelvény, csészánál, tagszagtalanul stb. né. A főlécszegek országosan nagy elterjedést és biztos hitessé kiterjedésben minden oldalról oly elismerést talált, hogy minden betűnek joggal aulhat.

A TINGT. CAPSIGI COMPOS.
(HORGONY-PAIN-EXPELLER)

kimagasló állását a fajtalművelő beépítésű kőszelvények között diadalmassan megtrartotta, különféle felbujtás és utáztatások dacára; ez bizonyára a legjobb bizonyíték arra nevezve, hogy a közönség igen jól meg tudja különböztetni a jót a rossztól.

Hogy értéketlen utáztatást ne kapjunk, beviselés alkalmával védelmi jegyzéket, a vörös horgonyra fejeződő és mindenütt egyenlő nagyságú, mint nem valódi visszatartandó. A gyártmányokhoz tartozó 40 kr., 70 kr., 80 kr., 1 frt., 2 frt., 3 frt. irkái árban átvonulnak; Budapest postán **Török József** egyéjszakszáll.

Richter-féle gyár Rudolstadtban, Thüringiaországban.

Magyar,
német, francia és angol
képekkel ékített

MUNKÁK.

Kő- aczél s réznyomatu
díszművek.

Magyar, német, francia
és angol

REMEKIRÓK MŰVEI.

*

Az irodalom bármely ágában s bármely nyelven megjelent
kötött és kötetlen könyveknek legdúsabban fölszerelt
raktára.

Bármely szerző által írott, bárhol megjelent és hirdetett
könyveknek leggyorsabb és árfőlemelés nélküli megszer-
zéséről gondoskodunk.

Az irodalmi termékeket illetőleg a legszivesebb készséggel
nyújtatik fölvilágítás.

Utazási kézikönyvek,
at aszok,
földabroszok, tervrajzok,
föld és eggömbök.

Ima- és ájtatossági

könyvek

egyszerűen és legékesebben
kötve a leggazdagabb választékban.

Mintakönyvek s rajzok

NŐI MUNKÁKHOZ

*

A „MURAKÖZ” társadalmi hetilap kiadóhivatala.

FISCHEL FÜLÖP (STRAUSZ SÁNDOR)

KÖNYV-, MŰ-, ZENEMŰKERESKEDÉSE

KÖNYVKIADÓHIVATALA, PAPIR-, IRÓ- és RAJZESZKÖZÖK RAKTÁRA, KÖNYVNYOMDÁJA és KÖNYVKÖTESZETE

Csáktornyán.

Alapítottatott 1850. évben.

Szótárak.
IFJUSÁGI IRATOK, KÉPESKÖNYVEK
minden kor és nem számára,
minden nyelven, a legdúsabb vá-
lasztékban.

ISKOLAI és OKTATÁSI
könyvek

minden nyelven.

Népies naptárak,

ALMANACHOK.

zsebkönyvek.

*

Az összes irodalom termékei a könyvkereskedés rak-
tárában megtekintés végett készen állanak s kivá-
natra, gondosabb megvizsgálás végett legnagyobb kész-
séggel küldetnek mind helybe, mind vidékre.

Vidékről érkező megbízások kellő készséggel és gyors-
sasággal teljesítetnek.

Irodalmi közlönyök és jelentések ingyen szolgáltatnak
ki a könyvkereskedés által.

SZAKÁCSKÖNYVEK,

Előfizetés elfogadtatik:
minden bel- és külföldi
folyóiratok, napi
és

DIVATLAPOKRA
a szállítás mind helyben,
mind vidékre a leggyor-
sabbán eszközöltetik.

*

Megyenek tanintézetekben használandó tankönyvek folyton raktáron vannak.